

Asunto ihmisoikeutena

Jyväskylä 17.10.2019

Asunto ihmisoikeutena, säädöstausta

1. Kansainvälinen taso

- YK:n ihmisoikeuksien yleismaailmallinen julistus
- Taloudellisia, sosiaalisia ja sivistyksellisiä oikeuksia koskeva kansainvälinen yleissopimus (TSS-sopimus)

2. Euroopan taso

- Euroopan ihmisoikeussopimus
- Euroopan sosiaalinen peruskirja

3. Kansallinen taso

- Perustuslain 19 §
- Asunto-oikeutta turvaava lainsäädäntö: esim. huoneenvuokralaki, asumistukilait, ulosottokaari

Ihmisoikeuksien ominaisuuksia

- **Universaalisuus**
 - Kuuluvat saman sisältöisinä kaikille maailman ihmisille ja ovat voimassa kaikkialla.
- **Luovuttamattomuus**
 - Ei voi ottaa pois, ei voi itse luopua (oikeudesta).
- **Keskinäisriippuvuus**
 - Yhden oikeuden edistämisellä on suotuisia vaikutuksia muiden oikeuksien toteutumiseen. Vastaavasti yhden oikeuden loukkaus vaikuttaa usein kielteisesti muiden oikeuksien toteutumiseen.
- **Perustavanlaatuisuus**
 - Vain sellaiset oikeudet ovat ihmisoikeuksia, joita pidetään välttämättöminä ihmisarvoisen elämän edellytyksinä.

Suomen perustuslain 19 §

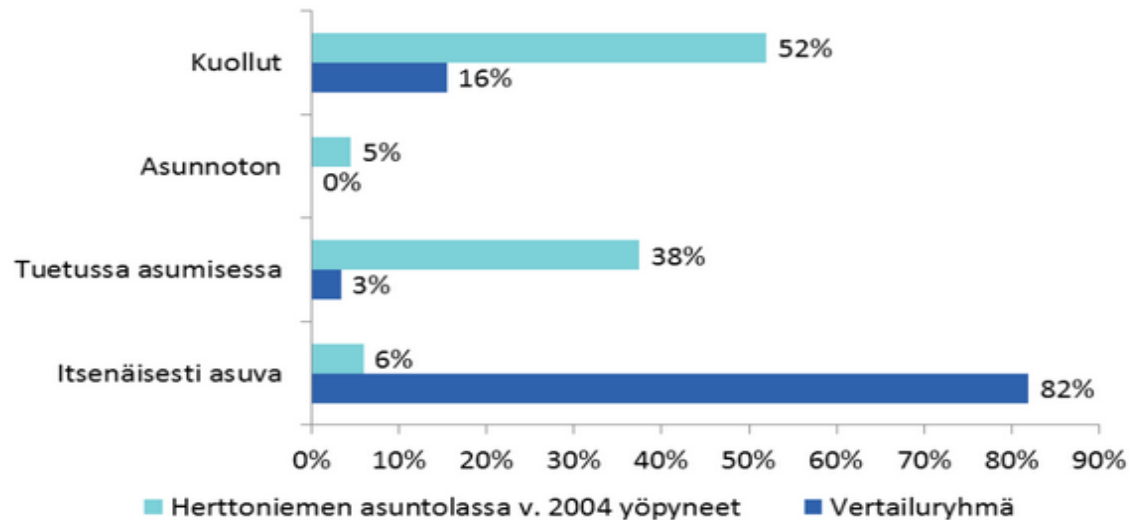
- **1. mom.** Jokaisella, joka ei kykene hankkimaan ihmisarvoisen elämän edellyttämää turvaa, on oikeus välttämättömään toimeentuloon ja huolenpitoon.
- **4. mom.** Julkisen vallan tehtävänä on edistää jokaisen oikeutta asuntoon ja tukea asumisen omatoimista järjestämistä.

Vrt. esim. Venäjän federaation perustuslain 40 art:
Everyone shall have the right to a home. No one may be arbitrarily deprived of his or her home.

- Voiko elämä olla ihmisarvoista ilman asuntoa?
- Miten muut perus- ja ihmisoikeudet voivat toteutua ihmisellä, jolla ei ole asuntoa?

Esimerkki keskinäisriippuvuudesta

Ensisuojassa yöpyneiden asunnottomien (N=522)
ja vertailuryhmän (N=946) tilanne 10 vuoden jälkeen



- Ulkoiset syyt, kuten myrkytykset ja väkivaltaiset kuolemat, aiheuttivat 34 % kaikista kuolemista ja ulkoisten syiden riskisuhde oli asunnottomien ja kontrollihenkilöiden välillä 11,2. Verrokkiryhmään nähden asunnottomilla oli myös yli nelikymmenkertaisesti sairaalapäiviä.

”Adequate housing”

- Minimivaatimuksia
 - Kotirauhan, perhe-elämän ja yksityisyyden suoja, ml. suoja lainvastaisten häätöjen varalta.
 - Riittävä tekninen taso: puhdas vesi, sähkö, lämpö, viemäröinti, ruuan säilytys- ja valmistuslaitteet.
 - Kohtuuhintaisuus: asumiskustannukset eivät saa vaarantaa ihmisarvoisen elämän kannalta välttämättömistä kustannuksista selviämistä.
 - Erityisryhmien huomiointi: esim. kulttuuritausta, liikunta- ja aistivammat
 - Sijainti: esim. sosiaali- ja terveystalvelujen, koulujen ja työpaikkojen oltava saavutettavissa. Ympäristön oltava terveydelle turvallinen.

Asunnottomuuden hoidon resurssoinnista

- TSS-Sopimus 2. art.
 - Jokainen tämän yleissopimuksen sopimusvaltio sitoutuu ... täysimääräisesti käytettävissä olevien voimavarojensa mukaan ryhtymään toimenpiteisiin kaikin soveltuvin keinoin ja varsinkin lainsäädäntötoimenpitein tässä yleissopimuksessa tunnustettujen oikeuksiensa toteuttamiseksi asteittain kokonaisuudessaan.

Teesit

1. Asunnot eivät ole pelkkää sijoitusomaisuutta.
2. Asunto on välttämätön ihmisarvoisen elämän ja muiden ihmisoikeuksien toteutumisen kannalta.
3. Valtion tehtävä on mahdollistaa ihmisarvoinen elämä jokaiselle
-> Valtion tehtävä edistää jokaisen oikeutta asuntoon on perustuslain 19 § 4. momentin sanamuotoa laajempi.
4. Vaikka paljon on tehty, on jätetty paljon tekemättäkin.
Vastuullisessa hyvinvointi- ja oikeusvaltiossa ei ole tahdonvastaista asunnottomuutta.

Kiitos, että kuuntelit!